

Våre hedrede

Æresmedlemmer:

- 1947 Roar Tønseth snr.
1957 Reidar Jørgensen,
1970 Eivind Kierulf,
1975 Astrid Olsen
1977 Rolf Høyem

Innehavere av vårt hederstegn: Reinrosa med gull oiekrans

1947 Thor Tharum	1962 Gunnar Birkeland
1947 Hilmar Nilsen	1962 Helge Foss
1947 Roar Tønseth snr.	1964 Eivind Kierulf
1954 Edvard Løchen	1967 Astrid Olsen
1957 Ola Hilmo	1967 Magna Kjelland
1957 Reidar Jørgensen	1967 Bjarne Eriksen
1957 Finn Kleven	1969 Rolf Høyem
1957 Erling Nielsen	1970 Magnhild Lereggen
1957 Gunnar Raabe	1970 Tor Johansen
1962 Martine Unsgård	1974 Fritz Christensen
1962 Olga Reitan	1976 Chr. Blom
1962 Hjørdis Mørkved	1976 Toralf Lyng
	1978 Frank Rindal

Innbudte livsvarige medlemmer:

1957 Halvard Lilleevjen	1962 Asbjørn Clausen
1957 Modolf Moen	1967 Manda Hilmo
1962 Ragnhild Næssmo	1967 Svein Grøtte
1962 Thomas Solem	1977 Carl W. Gotaas

Jostedalsbreen på langs

TROND GILDE

Det påstås at nordmenn er født med ski på beina. Det biologiske ved denne påstanden skal jeg ikke komme inn på her, men det synes i hvert fall som om enkelte eksemplarer av arten Homo Norvegicus har problemer med å ta av seg skiene når sommeren kommer. Noen kaller dem avvikere, individer som ikke passer inn i det normale adferdsmønster.

For å tilfredsstille slike avvikere arrangererte turgruppa i T.T. i samarbeid med O-laget Trønderbom i mai i fjor en skitur på langs av Jostedalsbreen. Med pinse og 17. mai samme uke pluss fleksibel arbeidstid dukket det plutselig opp en ni-dagers ekstra ferie. Som selvsagt måtte benyttes til å forlenge den fra før så alt for korte ski-sesongen.

Mens normale mennesker ryddet i hager og blomsterbed, pusset båten, forberedte pinse og 17.-maifeiring, eller rett og slett bare slappet av på stranda, dro 12 skientusiaster fra Trondheim i retning Jostedalsbreen for å nyte pinsa langt fra folkekavet. Trodde vi. Etter hvert begynte vi imidlertid å ane fare. Bussen opp til Sota seter i Skjåk var overfylt. Ved første leirplass inne ved Mysubyttseter hadde vår gruppe øket til 20, en kontingent søringer hadde sluttet seg til. Kvelden ble tilbragt med leirbål, kaffekos og diskusjon av ruta inn mot breen.

Og det ble morgen første dag. Tåka hang lavt over Mysubyttaldalen der vi strevde oss oppover på rødklisterføre og med sekker av betydelig tyngde og størrelse. Av sikkerhetsmessige årsaker hadde vi funnet det nødvendig med proviant og rødsprit for ei uke, været skifter fort i disse områdene og det kan være langt til nærmeste nedgang fra breen. Vi var derfor forberedt på å kunne bli liggende værfast. I tillegg til mat var det full vinterutrustning i sekken samt norske flagg

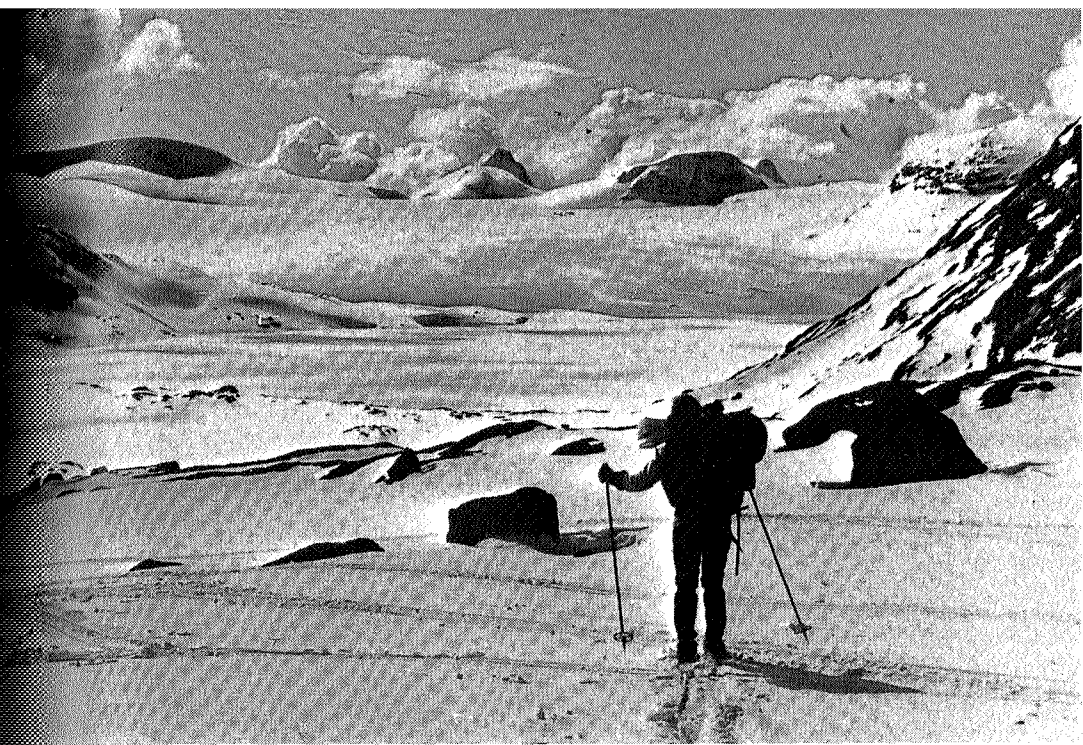
Fra Lodalskåpa bølger breen seg sørover så langt øyet rekker.

(Trond Gilde)

og litt til å feire dagen med. Det hjalp lite om såpestykket var velbrukt og tannpastatuben nesten tom, de fleste sekkene veide mellom 20 og 30 kg.

Inne ved Mysbyttvatnet traff vi et par på veg ned fra breen. De hadde ligget i leir inne ved Lodalskåpa i to dager i håp om godvær og hadde gitt opp. Pessimismen begynte å bre seg i våre rekker også. Men det bedret seg litt da vi nådde Kupløyftet med den første utsikten inn mot Austdalsbreen, en av de nordøstlige utløperne fra Jostedalsbreen. Opp fra Kupevatnet dukket vi igjen inn i tåka, og det ble kompassmarsj fram mot Stornosa, en av de mange nunatakkene på den nordlige del av breen. Her lettet det igjen litt, og etter 300 m utforkjøring ned mot Lodalsbreen var det klart for passering av Småttene, brefallet ved foten av Lodalskåpa.

Småttene regnes for å være det vanskeligste partiet på hele ruta. Breen er her ikke mer enn 400 m bred, og med et fall på 300 m over en strekning på 1 km oppstår det betydelige sprekkedannelser. Om sommeren regnes området som bortimot umulig å passere, breen er delt opp av 10 — 20 meter brede, og inntil 30 — 40 meter dype

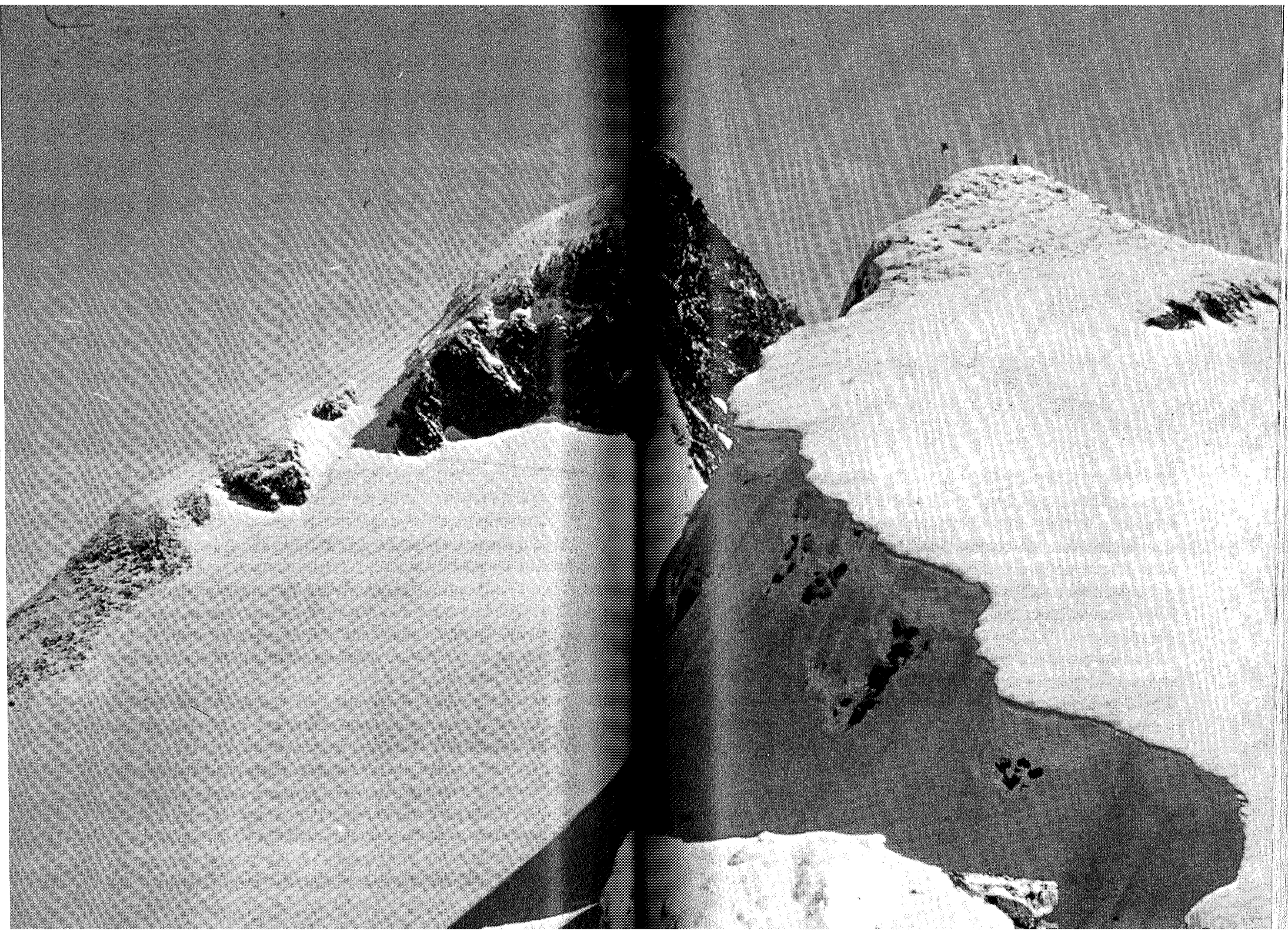
Fra Kupløyftet mot Austdalsbreen - Lodalskåpa i midten.

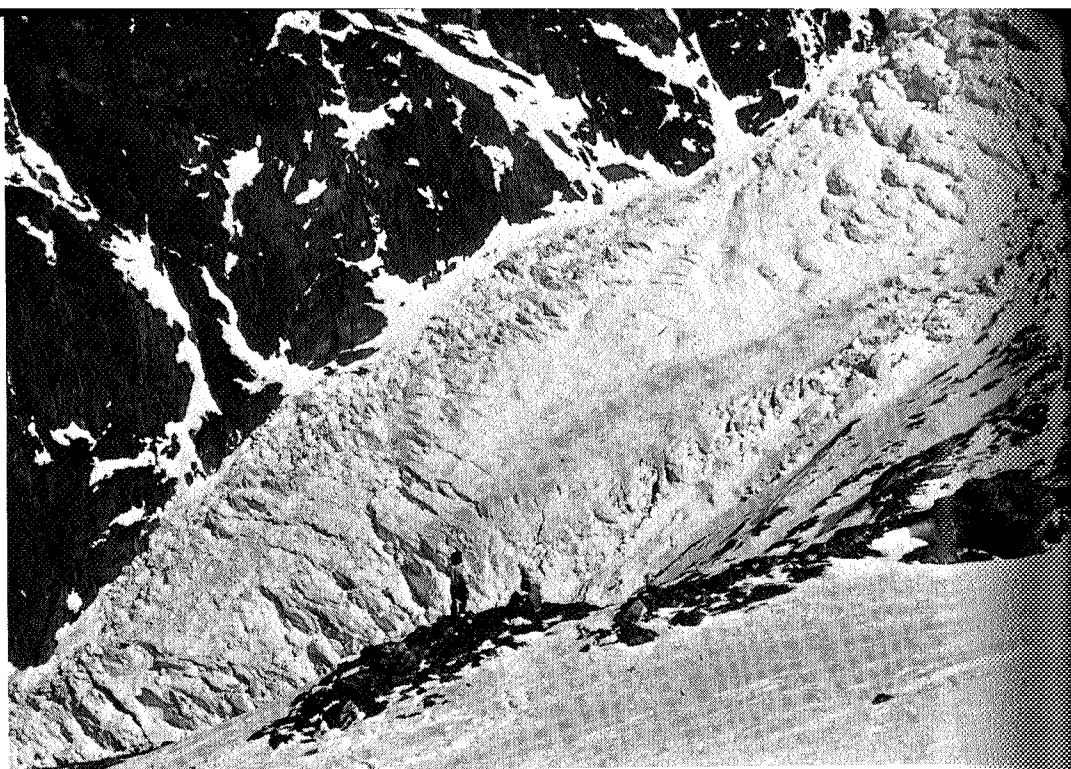
(Trond Gilde)

sprekker på tvers, og med steile fjellsider på begge sider. Om vinteren fylles disse sprekkene med snø, slik at det vanligvis ikke er problemer med å passere. For sikkerhets skyld hadde vi tatt med et par tau, men disse ble ikke brukt. Våre erfaringer fra tidligere turer er at det omkring 17. mai er mulig å passere området uten fare dersom det i løpet av vinteren er fallt minst 50 % av normal nedbør. Nedbørmengde og snøforhold får man rede på ved henvendelse til Meteorologisk institutt og NVE. Det anbefales imidlertid likevel å ta med ett eller to tau.

Etter å ha passert Småttene slo vi leir ved Ståleskardet inn mot Lodalskåpa, klare til framstøt mot toppen neste dag, og stemningen var stor da en av deltagerne tryllet fram bløtkakebunn, kremfløte og kakepynt fra sekken. For ikke helt å miste kontakten med sivilisasjonen. Dette var imidlertid ikke noe stort problem, det befant seg anslagsvis 100 — 150 mennesker i området omkring Lodalskåpa denne kvelden.

Neste morgen våknet vi vil strålende sol, og de mest solhungrige trønderne trakk i kortbukse allerede til frokost. De aller fleste la i veg

Fra Dauremålet mot Briksdalsbreen.

(Trond Gilde)

til fots mot Lodalskåpa og nådde toppen etter en drøy times snøvasing/klatrning. Det siste stykket mot toppen er ganske bratt, men det er ingen problemer å komme opp, i hvert fall ikke om man har med en skistav, isøks eller lignende til å støtte seg med.

Utsikten fra toppen (2083 m.o.h) kan ikke beskrives, den må oppleves. Man befinner seg på Norges tak, i nord er det utsikt mot Tafjordfjellene, i øst ligger Jotunheimen og Skagastølstindane, og mot sør bølger breen seg så langt øyet rekker.

Fra Lodalskåpa kan en følge midten av breen flere mil sørover uten å se stort annet enn snøflyer og spredte nunatakker. Tar en imidlertid avstikkere ut mot kanten av breen kan en oppleve de mest storslåtte utsikter og villeste brefall. Vårt første mål på turen videre var Kjenndalskruna med Kjenndalsbreen på nordsida og Krunebreen i vest, som begge stuper ned mot Kjenndalen. Herfra er det utsikt mot Loenvatnet, og en kan ennå se tydelige spor etter raset i Ramnefjellet i 1935 som forårsaket en flodbølge som utryddet flere gårder og drepte over 70 mennesker.

← Mot Lodalskåpa.

(Trond Gilde)

Fra Kjenndalskruna er det bare en bakke opp til Høyste Breakulen. Den er til gjengjeld 5 km lang. Det var nok fler enn jeg som følte seg i slekt med Sisyfos der vi stadig oppdaget en ny topp bak toppen. Men omsider nådde vi det høyeste punktet på Jostedalsbreen, 1957 m.o.h. En del av lønnen for strevet besto i flere kilometer slak utforbakke på den andre sida, noe ingen av oss hadde særlig imot. Vi slo leir ved foten av bakken, et par kilometer vest for Kvitekulen.

En av de mest imponerende brearmene fra Jostedalsbreen er Briksdalsbreen som stuper ned mot Briksdal i Olden. Til tross for 1000 m fall på 2 km, og med stadige isras, det ryktes at mennesker har klatret opp på sommerføre mellom rasene. Vi foretrakk å beskue herligheten fra Dauremålet, en topp like sør for breen. Alternativt er Kattanakken et bra utsiktspunkt mot Briksdalsbreen.

Vi fortsatte ferden videre sørover forbi Bings gryte. Spesielle vind- og terrengforhold gjør at det dannes ei djup gryte her midt oppe på breen, alltid på samme sted. Mange brevandrere søker ly her, stedet er ideelt for snøhulegraving.

Ved Kaldekan delte gruppen seg i to. De fleste fortsatte hovedløypa videre mot Kvitevarden, mens noen hadde fått nok av sol og finvær og fulgte Suphellebreen ned til Flatbrehytta og derfra ned til Fjærland. Varmen og sola begynte etter hvert å bli ganske plagsom. For mye klær medførte svetting og problemer med tørsten. Alt vann var smeltet snø, så det tæret hardt på rødspriten for å opprettholde væskebalansen. De fleste foretrakk derfor kortbukse selv om kroppen ganske raskt antok en lyserød farge. Sola tok kraftig oppe i 1700 m høyde, og vi fikk bruk for alt vi hadde med av solslør, brebriller og solkrem. Tüva merket nok sola mest. Hun hadde vært uforsiktig nok til å gå uten solbriller i tåka første dag. Resultatet meldte seg nå for fullt, øynene sved og rant. Dagen etterpå måtte hun leies ned Skardet til Bevring i Stordalen.

Kvitevarden markerer i dag slutten på Jostedalsbreen. Tidligere var breen sammenhengende med Toget og Jostefonn helt sør til Gaularfjell, men sterk nedsmelting i mange år har delt breen i flere små fonner. Over Kvitevarden gikk også en gammel ferdselsveg mellom Fjærland i Sogn og Lunde i Nordfjord gjennom Lundeskardet. Nå er det planlagt tunnell under breen i dette området for å gi Fjærland vegforbindelse.

Som nevnt innledningsvis var det meningen å feire 17. mai på breen. Turen over Jostefonn gikk imidlertid greit, og det var ingen som hadde imot å dra ned til sivilisasjonen igjen for å delta i feiringa der. De fleste vil nok huske den siste utforkjøringa ned mot Gaularfjell ei stund. 700 meter sammenhengende utforbakke på kraftig gjennomslagsføre med ryggsekk. De som hadde det mest travelt brukte 20 minutter, mens andre holdt ut i to timer.

Haiketuren videre til Balestrand må nærmest karakteriseres som et natursjokk. Fra kvite snøvidder og gnistrende sol kom vi på kort tid ned til en blank blå fjord omgitt av bratte fjell med snø på toppene. På grønne voller beitet sauer og kyr, og frukttrærne var akkurat i ferd med å springe ut i blomst. Ord strekker ikke til.

Vi rakk akkurat middagen på fjordhotellet. Her gikk vi rundt, skitne og illeluktende, enkelte vil kanskje si helnorske i anledning dagen, blandt sognebunader og side kjoler. Dans på lokalet ble det også anledning til.

Fra Balestrand var det fritt vegvalg heimover. Noen dro via Bergen med hurtigbåt. Andre med tog fra Flåm via Oslo. Den største gruppen tok bussen til Florø og hurtigruten til Trondheim, en tur som anbefales. Uansett heimtur, konklusjonen var klar. Det blir bre- tur på Jostedalsbreen til neste år også.

Dyrespor i nysnøen

Fallende snø. Den virvler gjennom luften og legger seg som et mykt teppe overalt, feier innunder lutende graner, smyger seg ned mellom steile stammer.

En hare har funnet sitt skjulested mellom store steiner, den lytter gjennom været som om den venter at noen vil snike seg fram i skjul av det hvite som faller.

Men skogen er full av fred på slike dager.

Storelgen har søkt ly under noen grantrær, på et sted hvor den har utsikt over terrenget omkring. En rev har tilholdssted i en steinur i nærheten, forbereder nattens vandring med å hvile.

To orrfulger vagger omkring der trærne står tett, men finner ut at det er bedre å vente. Snøen legger seg over fuglekroppene, får dem til å se ut som hvite utvokster på bakken.

I nærheten titter en røyskatt fram bak en stein, på strake ben og med løftet hode. Men dette er heller ikke vær for småviltjegere, den trekker hastig hodet inn i sin lune hule.

Tre rådyr er på vandring gjennom vinteren. For dem vil alltid snøen være en farlig fiende, når det hopper seg opp i dype mengder.

En avslørende tid for dyrelivet, disse hvite vintermånedene. Ikke et steg kan de gjøre uten at deres spor blir stående som skrift i nysnøen. For når skumringen sniker seg inn blant trærne begynner livet å utfolde seg. Elgen rister sin store kropp under grantrærne før den løfter på det ene frambenet og legger ut på sin tur etter det gamle trekket. Haren spisser ører bakom steinene, lytter en siste gang før den hopper på det nylagte vinterteppet. Reven strekker seg lenge og godt, føler seg uthvilt og opplagt til tross for en skrikende mage. Røyskatten titter ustanselig fram fra sitt gjemmede før den endelig våger seg ut på jaktstien.